

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να γράψετε στο τετράδιό σας τα γράμματα της στήλης Α και δίπλα στο καθένα από αυτά τον αριθμό της πρότασης από την στήλη Β που αντιστοιχεί σωστά.

Στήλη Α	Στήλη Β
α. «Νέα Πέλλα»	1. Υπηρεσία για περίθαλψη και εγκατάσταση προσφύγων σε εγκαταλελειμμένα χωριά της Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας. 2. Οργάνωσε διανομή συσσιτίου σε συνοικίες των πόλεων, όπου ήταν συγκεντρωμένοι πολλοί πρόσφυγες. 3. Συνοικισμός 70 οικογενειών Μακεδόνων προσφύγων στην Αταλάντη. 4. Βοηθούσε όσους επέστρεφαν να εγκατασταθούν στα σπίτια τους και τις ασχολίες τους.
β. Οργανισμός (1914)	
γ. Πατριωτικό Ίδρυμα	
δ. «Υπηρεσία Παλινοστήσεως και Περιθάλψεως»	

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- Τάγματα εργασίας
- «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας»

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιος ήταν ο αντίκτυπος στην ελληνική κοινή γνώμη της εποχής από τη διαμάχη αυτοχθόνων και ετεροχθόνων;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Τι περιελάμβανε η οργανωμένη κρατική περίθαλψη των προσφύγων από το 1917 έως το 1921;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Λαμβάνοντας υπόψη το χωρίο του παρακάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να εξηγήσετε γιατί οι Τούρκοι μετακίνησαν ελληνικό πληθυσμό από τα μικρασιατικά παράλια στο εσωτερικό της Ανατολίας κατά το 1915.

Μονάδες 25

Έλληνες των μικρασιατικών ακτών της αυτοκρατορίας μετακινούνται στο εσωτερικό της Ανατολίας κατά το 1915.

Μια άλλη μετακίνηση ελληνικού πληθυσμού έγινε στην αρχή του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία μαχόταν στο πλευρό της Γερμανίας και η Ελλάδα, αν και ουδέτερη, πιεζόταν από τους βενιζελικούς να μπει στον πόλεμο στο αντίθετο στρατόπεδο. εφόσον τα νησιά στ' ανοιχτά της μικρασιατικής ακτής βρίσκονταν πλέον στα χέρια των Ελλήνων, η γεωγραφική θέση των νήσων αυτών που ήταν τόσο κοντά στα οθωμανικά παράλια, κατοικημένα και αυτά από κατά μεγάλο μέρος από Έλληνες, δημιουργούσε κατά τη γνώμη των Γερμανών συμβούλων του οθωμανικού στρατού ένα στρατιωτικό κίνδυνο, στην περίπτωση που η Ελλάδα θα έμπαινε στον πόλεμο στο πλευρό των Άγγλων και των

Γάλλων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο ελληνικός πληθυσμός της δυτικής Ανατολίας θα μπορούσε σ' αυτή την περίπτωση να χρησιμοποιηθεί κατά της κυβέρνησης της Πόλης. Η ίδια κατάσταση υπήρχε και στην ανατολική Μικρά Ασία όπου η Ρωσία στον πόλεμο κατά της Αυτοκρατορίας είχε χρησιμοποιήσει εναντίον της Κωνσταντινούπολης τον αρμενικό πληθυσμό.

Εάν από ανθρώπινης πλευράς μια τέτοια λογική ήταν καταδικάσιμη, από αυστηρώς στρατιωτική άποψη μπορούσε να δικαιολογηθεί και η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε από τον Στάλιν στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο για να αμυνθεί κατά της γερμανικής εισβολής, αλλά και από τον Καναδά στην ίδια περίοδο, όταν εξόρισε στο εσωτερικό της χώρας τον γιαπωνέζικο πληθυσμό που κατοικούσε στα καναδικά παράλια του Ειρηνικού. Είναι δε προς τιμήν των ελληνικών κυβερνήσεων ότι μετά το 1974 και παρά τη μόνιμη εκρηκτική κατάσταση με την Τουρκία δεν μετακίνησε στο εσωτερικό της χώρας τον τουρκικό πληθυσμό της Δυτικής Θράκης.

Πάντως το 1915, εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες των μικρασιατικών ακτών της αυτοκρατορίας και ειδικά της περιοχής του Αιγαίου, των Στενών και του Ευξείνου Πόντου, μετακινήθηκαν στο εσωτερικό της Ανατολίας, μακριά από την πιθανή ζώνη ενδεχομένων αγγλογαλλικών και ελληνικών στρατιωτικών επιχειρήσεων, αλλά και μακριά από τη δράση του ρωσικού στρατού, στον οποίο οι έλληνες θα μπορούσαν να προσφέρουν υπηρεσίες ως ομόθησκοι. Ο εμπειρογνώμων Α. Α. Πάλλης υπολογίζει σε 500.000 τους Έλληνες που μετακινήθηκαν το 1915, από τις ακτές στο εσωτερικό, ειδικά δε στη Σεβάστεια (Sivas), Αργυρούπολη (Gümüşhane), Ικόνιο (Konya), και Ντιγιάρμπακιρ (Diyarbakir).

Δ. Κιτσίκη, Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1280-1924), Εστία, Αθήνα, 1996, σσ. 188-189.

ΘΕΜΑ Δ1

Λαμβάνοντας υπόψη το χωρίο του παρακάτω κειμένου και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στους τρόπους με τους οποίους το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση βοήθησε στον επαναπατρισμό και επανεγκατάσταση των προσφύγων.

Μονάδες 25

Μερικός επαναπατρισμός και περίθαλψη των προσφύγων.

Ενώ η τουρκική αντίδραση στην ανακωχή του Μούδρου έπαιρνε συγκεκριμένη μορφή, το Οικουμενικό Πατριαρχείο σε συνεργασία με την ελληνική κυβέρνηση φρόντιζε για την ανακούφιση των Ελλήνων της αυτοκρατορίας. Τον Οκτώβριο του 1918 ιδρύθηκε η «Πατριαρχική Κεντρική Επιτροπή υπέρ των μετατοπισθέντων ελληνικών πληθυσμών» με πρόεδρο το μητροπολίτη Αίνου Ιωακείμ και μέλη διακεκριμένους Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως. Η σύσταση της Επιτροπής ήταν απαραίτητη, γιατί αμέσως μετά την ανακωχή άρχισαν να επαναπατρίζονται άτακτα και ανοργάνωτα χιλιάδες γυναικόπαιδα. Καθώς τα σπίτια των εκτοπισμένων Ελλήνων είχαν καταστραφεί ή καταληφθεί από Τούρκους, η Επιτροπή σύστησε αναστολή της επανόδου των προσφύγων, ζητώντας την επέμβαση των τουρκικών αρχών και τη βοήθεια του Πατριαρχείου. Μπροστά όμως στην ορμή του αυθόρμητου επαναπατρισμού αναγκάστηκε να προσαρμοστεί και να κάνει κύριο έργο της τη μέριμνα των επαναπατριζομένων. Στις κύριες πόλεις της ανατολικής Θράκης και της Μικράς Ασίας δημιουργήθηκαν πάνω από 70 υποεπιτροπές, που παρείχαν στους επαναπατριζόμενους μεταφορικά μέσα, πρόχειρη στέγαση, δάνεια και ιατρική περίθαλψη. Τη μεγαλύτερη δυσκολία συνάντησε η Επιτροπή στην απόδοση των περιουσιών των εκτοπισμένων. Αρκετοί Έλληνες της Θράκης, των ασιατικών παραλίων της Προποντίδας και του Πόντου ξαναπήραν την ακίνητη, όχι όμως και την κινητή περιουσία τους.

Αν σκεφτεί κανείς το μεγάλο αριθμό των εκτοπισμένων, καταλαβαίνει πόσο δύσκολο έργο ήταν η αποκατάσταση όσων κατάφεραν να επιζήσουν. Σύμφωνα με την έκθεση πεπραγμένων της Επιτροπής, που κατά την ομολογία της στηρίζεται σε ελλιπή στατιστικά δεδομένα, στα 1918-1919 επαναπατρίστηκαν 79.034 Έλληνες. Το μικρό αυτό είναι ενδεικτικό για τον αποδεκατισμό των Ελλήνων στους άξενους χώρους της εκτοπίσεως, ταυτόχρονα όμως υποδηλώνει την απροθυμία της τουρκικής ηγεσίας να βοηθήσει στην ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής. Παρά τις εικονικές εκδηλώσεις συμπαράστασης, η τουρκική κυβέρνηση φορολογούσε εξαντλητικά τους άπορους επαναπατρισμένους και τους άφηνε έκθετους στην οργανωμένη ληστεία της υπαίθρου και οι Έλληνες πάλι δεν μπορούσαν να υπολογίζουν στη βοήθεια του συμμαχικού στρατού διασκορπισμένου στην απέραντη αυτοκρατορία, για την αντιμετώπιση κάθε κρούσματος καταπίεσεως.

Ι. Ε. Ε., τ. ΙΕ', σσ. 106-107.

Κούζας Ιωάννης